

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
спеціалізована вчена рада ДФ38.053.002
з присудження ступеня доктора філософії
281- «Публічне управління та адміністрування»

Голові доктору наук з державного управління, професору
Ємельянову В.М.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора
Васильєвої Олександрри Іллівни

на дисертацію Юзькової Олени Іванівни на тему «Інноваційне лідерство в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду присудження доктора філософії зі спеціальності 281-«Публічне управління та адміністрування» у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

Актуальність дисертаційної роботи Юзькової Олени Іванівни на тему «Інноваційне лідерство в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави» зумовлена важливим завданням публічного управління наповнення лідерства новим змістом сутнісних характеристик. Зміна ролі лідерства в публічному управлінні обумовлена осучасненням підходу до органу публічної влади як до соціальної мікросистеми, адже саме такий підхід надає надзвичайної пріоритетності проблемі міжособистісної взаємодії у форматі «суб'єкт управління – об'єкт управління».

Процеси, які відбуваються зараз в українському суспільстві, характеризуються зміною моделей розвитку публічного управління, що мають сприяти гармонізації інтересів та взаємостосунків людини, суспільства та держави. Ці процеси є дуже складними та суперечливими. Вирішальна роль у цих змінах належить управлінцям нової генерації: лідерам в системі публічного управління, яскравим особистостям, керівникам, що володіють інноваційними управлінськими технологіями, вміють вирішувати соціальні та управлінські протиріччя та конфлікти. Сучасний період в історії України все більш переконує

у тому, що керівнику у сфері публічного управління недостатньо бути просто професіоналом. Він зобов'язаний не лише бути талановитим керівником, а ще й лідером, який майстерно володіє вмінням вирощувати талановитих лідерів з числа його підлеглих та мати у своєму розпорядженні арсенал новітніх дієвих управлінських технологій. Тому, вважаємо тему дисертаційного дослідження досить актуальною та своєчасною.

Зв'язок з науковими програмами, темами. Актуальність дослідження підтверджується його використанням у процесі науково-дослідної роботи «Державне регулювання соціально-економічних процесів» Міжнародного центру з розвитку науки і технологій» (ДР № 0118U100219) та комплексним науковим проектом «Державне управління та місцеве самоврядування» у Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України, м. Маріуполь (ДР № 0199U002827), науково-дослідної роботи «Державне регулювання інноваційної модернізації промислового комплексу України» (ДР № 0109U003003) та «Удосконалення механізмів державного регулювання розвитку внутрішнього ринку України» на підґрунті результатів НДР за темою: «Методологічні та інституційні засади державного регулювання економіки» (ДР № 0103U006821), в рамках яких були розроблені теоретичні положення та науково-методичні рекомендації щодо вдосконалення інноваційного лідерства в публічному управлінні як необхідної умови побудови сервісно-орієнтованої держави.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечена комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних методів, серед яких: узагальнення, синтезу, ситуаційного аналізу, метод дескриптивної моделі, структурно-функціональний метод та ін.; апробацією результатів дослідження на наукових та науково-практичних конференціях; при розробці програм професійного розвитку публічних службовців, практичним

упровадженням у діяльності органів публічної влади, зокрема на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування,

У дисертаційній роботі вирішено актуальне і важливе проблемне питання розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави в Україні через визначення пріоритетів його розвитку, розроблення концепції впровадження інноваційного лідерства в діяльність органів публічної влади через пріоритети в концепції нового публічного врядування та культуру впровадження інноваційного лідерства в умовах глобальних трансформацій.

Поставлена автором мета досягнута і логічно розкрита шляхом послідовного вирішення поставлених завдань: розкрита сутність, зміст, поняття інноваційного лідерства в публічному управлінні; досліджені особливості моделі сервісно-орієнтованої держави; визначена специфіка інноваційного лідерства в умовах глобальних трансформацій; проведена оцінка сучасного стану та тенденцій інноваційного лідерства в публічному управлінні на основі закордонного досвіду; проведено порівняння особливостей розвитку інноваційного лідерства в приватному і публічному секторах; обґрунтована необхідність побудови інноваційної організаційної культури в публічному управлінні для розвитку інноваційного лідерства в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави; проведена оцінка вимог до інноваційних лідерів в публічному управлінні в умовах глобальних трансформацій; розроблені концептуальні підходи впровадження інноваційного лідерства в публічне управління через визначення практичної складової професійного розвитку управлінців – інноваційних лідерів в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави.

У першому розділі роботи автором проаналізовано теоретичні здобутки та сутнісні ознаки загального поняття та змісту інноваційного лідерства, досліджені особливості моделі сервісно-орієнтованої держави та визначено, що інноваційне лідерство як феномен суспільного розвитку в публічному управлінні формується під впливом глобальних трансформацій, які носять невідворотній та варіативний

характер. В публічному управлінні інноваційне лідерство – це процес внутрішньої соціально-психологічної організації, управління діяльністю команди, впливу на працівників, який супроводжується зміною уявлень і цінностей останніх, активізації вищих потреб у новаторстві, досягненні, творчості, самоактуалізації.

У другому розділі автором проведена оцінка сучасного стану та тенденцій інноваційного лідерства в публічному управлінні на основі міжнародного досвіду, яка дозволила визначити траєкторію формування та розвитку інноваційного лідерства від традиційної до колаборативної моделі в публічному управлінні. Також наголошено, що існуюча модель інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави в Україні через наявність протиріч в існуючих підходах не відповідає нинішньому закономірному етапу розвитку суспільно-економічних відносин та потенціал існуючих моделей лідерства є вичерпаним з причин зміни стадії соціально-економічного розвитку, тому необхідним є формування такої моделі, яка відображала б потреби суспільства, що тільки зароджуються і служитимуть освоєнню нового етапу розвитку. Визначено також важливість ролі інноваційної організаційної культури в розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні та визначені ключові цінності такої культури: клієнтоорієнтованість, командність, професіоналізм, проактивність, інноваційність, адаптивність, постійне навчання та розвиток.

У третьому розділі конкретизовано вимоги до інноваційних лідерів в умовах глобальних трансформацій та розроблена модель компетенцій інноваційних лідерів за основними критеріями за напрямками роботи для побудови та вимірювання загальної лідерської ефективності. Також удосконалена практична складова професійного розвитку управлінців - інноваційних лідерів в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави, яку пропонується удосконалити через відповідні програми з підготовки, зокрема Програму розвитку інноваційних лідерів, яку апробовано автором в практичній площині в Україні. Також розроблено

концептуальні підходи до впровадження інноваційного лідерства в публічне управління, які враховують особливості програм розвитку інноваційних лідерів з метою підтримки лідерів з різних сфер (бізнес, наука, культура тощо), які можуть швидко адаптуватись та активно діяти на різних рівнях публічного управління, починаючи від місцевого самоврядування та завершуючи вищою управлінською ланкою в державі.

У роботі наведені теоретико-методичні і практичні засади формування та розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави шляхом визначення концептуальних підходів, напрямів та методів інноваційного лідерства в Україні. Отримані в процесі дослідження результати підтвердили покладену в їх основу гіпотезу, а їх узагальнення дало змогу сформулювати висновки і внести пропозиції, що мають теоретичне та практичне значення.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Висновки відповідають поставленим завданням, рекомендації доведені до рівня їх можливого використання в практичній діяльності. Обґрунтованість результатів дисертації підтверджена в процесі їх апробації на різноманітних науково-комунікативних заходах.

Достовірність та новизна отриманих результатів. Достовірність отриманих результатів дисертаційного дослідження підтверджена їх методологічною обґрунтованістю, використанням теоретичного та практичного доробку за проблематикою роботи.

Наукова новизна одержаних результатів відображена в наступних результатах: автором вперше розроблено комплексний науковий підхід до формування інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави, який покладено в основу концепції впровадження інноваційного лідерства в публічне управління, що створює необхідні передумови для ефективної реалізації концептуальних засад сервісно-орієнтованої держави; удосконалено підходи до розуміння особливостей

розвитку інноваційного лідерства в приватному і публічному секторі, систематизовані основні моделі інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави на основі проведеного аналізу закордонного досвіду та методичні підходи до визначення вимог до інноваційних лідерів з метою розробки моделі компетенцій інноваційних лідерів за основними критеріями для побудови та вимірювання загальної лідерської ефективності і, конкретно, в публічному управлінні в умовах глобальних трансформацій; дістало подальшого розвитку теоретичне обґрунтування сутності, змісту та понять інноваційного лідерства в системі основних міждисциплінарних методологічних підходів до вивчення проблеми лідерства та визначення інноваційного лідерства як специфічного об'єкту публічного управління, наукове обґрунтування моделі сервісно-орієнтованої держави, теоретико-прикладні засади визначення базових характеристик інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах глобальних трансформацій, методичні підходи до обґрунтування напрямів розвитку інноваційного лідерства в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави.

Повнота викладу в наукових публікаціях, відсутність порушення академічної доброчесності.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 14 наукових працях, зокрема, у 8 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, у тому числі 7 статей – у наукових фахових виданнях України, а також 1 стаття - в зарубіжному науковому періодичному виданні, які включено до міжнародних наукометричних баз, та 6 публікацій за матеріалами конференцій.

Дисертаційна робота Юзькової О.І. перевірена на унікальність тексту за допомогою он-лайн сервісу пошуку плагіату “Unicheck”, що не виявило порушень академічної доброчесності.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження.

Отримані у ході дослідження наукові результати та пропозиції доведено до рівня конкретних практичних рекомендацій та програм щодо розвитку інноваційного лідерства у публічній службі та в управлінській діяльності на рівні органів місцевого самоврядування.

Наукові розробки щодо застосування концепції розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні, зокрема на державній службі та в органах місцевого самоврядування, знайшли застосування у створенні навчальної програми «Школа лідерів територіального розвитку» для посадових осіб органів місцевого самоврядування м. Маріуполя в 2018-2019 рр. (довідка про впровадження № 12-62201-10 від 27.09.2019) та при підготовці публічних службовців (представників міністерств та державних колегіальних органів, представників органів місцевого самоврядування) в проєкті «Кадровий резерв України» (довідка про впровадження №0309/2019-1 від 03.09.2019).

Матеріали дисертації використовуються при розробці програм професійного розвитку публічних службовців, а саме представників органів державної влади, державних підприємств та установ, органів місцевого самоврядування та комунальних підприємств та установ на основі впровадження інноваційного лідерства в ГО «Люди дій» при підготовці представників органів державної влади в проєкті «Кадровий резерв України» (довідка про впровадження № 0309/2019-1 від 03.09.2019), в Донецькому державному університеті управління при викладанні навчальних дисциплін «Управління персоналом», «Державна служба», «Лідерство в адміністративній діяльності» для студентів спеціальностей 281 «Публічне управління та адміністрування» та 073 «Менеджмент» (освітньої програми «Адміністративний менеджмент») (довідка про впровадження № 11-01/703 від 30.11.2020), у Львівському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України для курсу «Публічне врядування та публік менеджмент» (довідка про впровадження № 48/09 від 07.10.2020), в Інституті управлінського консультування ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана» для підготовки фахівців з публічного управління (довідка про впровадження №3 від 05.10.2020).

Оцінка змісту та основних положень дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Зміст та основні положення дисертації свідчать про її завершеність та відповідність встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації, що відображені у дисертації, автор обґрунтовує на основі логічного викладу матеріалу. У висновках до розділів відображені результати дослідження конкретних питань. Розділи роботи взаємопов'язані між собою. Найважливіші результати дослідження викладені у висновках дисертації, що відповідають поставленим завданням.

Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до даного виду робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому позитивно, можна вказати на деякі дискусійні положення та зробити певні зауваження.

1. У підрозділі 1.1 автором представлено ключові відмінності інноваційного лідерства від всіх інших типів лідерства. Водночас потребує більш детальних пояснень, чому саме такий тип лідерства було обрано автором для пропозиції впровадження в публічне управління?

2. У науковій новизні «дістало подальшого розвитку» (стор. 18 дисертації), на наш погляд, є досить не вдалим вислів «наукове обґрунтування моделі сервісно-орієнтованої держави, особливістю якої є те, що *функцією держави стає не реалізація послуг, а принципи як форма реалізації послуг.....*». Хотілось би з'ясувати, що мала на увазі авторка дисертаційного дослідження?

3. На стор. 130 недостатньо повно, на нашу думку, представлено модель візії переходу до сервісно-орієнтованої держави. Наразі вона складається з трьох ключових кроків, та було б доцільним розкласти ці кроки на більш детальні складові та конкретизувати їх.

4. Дискусійним, на наш погляд, є питання, чи спочатку формується лідер, як індивідуальність та пропонує виклик суспільству, яке знаходиться в стагнації або готовності до трансформацій, або під впливом суспільних змін формуються лідери, які «апробують» нові моделі суспільного розвитку, а потім масштабують якісні характеристики для більшої кількості людей з потенціалом до лідерства. Потребує також пояснень, в якому саме з цих вимірів розкривається інноваційне лідерство в даній дисертаційній роботі.

5. У другому розділі автор обрав метод дослідження когніцій через фокус-групу, метою якого було порівняти індивідуальні потенції інноваційних лідерів, які мобілізовані й організовані в інтересах системи - публічного управління та бізнес-середовища та зрозуміти, які відповіді представники органів публічної влади та представники бізнесу знаходять на питання «Що таке інноваційне лідерство та його ефективні механізми в управлінні процесами в умовах суспільних змін?» Потребує пояснень, чим обумовлений такий вибір методу дослідження?

6. Розроблена автором Програма «Інноваційне лідерство в публічному управлінні» має наукове і прикладне значення, окремі елементи вже апробовані автором і практичне застосування запропонованої програми обґрунтовано в третьому розділі (стор. 140-149). Проте, виникає питання, чому автор не конкретизує зміст програми як «професійна» або «освітня»?

Проте, означені зауваження не знижують наукової і практичної цінності отриманих результатів, які є обґрунтованими і достовірними.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження О.І. Юзькової на тему «Інноваційне лідерство в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави» є завершеною, цілісною науковою кваліфікаційною роботою, яка має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, містить наукові результати, що у сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке полягає у поглибленні теоретичних та обґрунтуванні науково-методичних засад формування та розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави

в Україні, на основі яких запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення механізмів його реалізації, що створює фундаментальне підґрунтя для досягнення цілей суспільного розвитку.

Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному та методологічному рівнях, відповідає за своїм змістом та сукупністю отриманих результатів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) і вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 "Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії", а її автор, Юзькова Олена Іванівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії галузі знань 28 "Публічне управління та адміністрування" за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування".

Офіційний оловент

Професор кафедри публічного управління та публічної служби Національної академії державного управління при Президентові України,
д.держ.упр., професор

О.І. Васильєва

